

Pierre Werner, Europese Monetaire Politiek (Juni 1969)

Source: Nieuw Europa. Maandblad van de Europese Beweging in Nederland. Juni 1969, n° 6. Den Haag. "Europese Monetaire Politiek", auteur:Werner, Pierre , p. 121-122.

Copyright: (c) Europese Beweging in Nederland

URL:

http://www.cvce.eu/obj/pierre_werner_europese_monetaire_politiek_juni_1969-nl-36a3316e-8e31-4c29-9ec5-ff39d4638333.html

Date de dernière mise à jour: 25/01/2023

JARENLANG een prematuur en academisch schijnend onderwerp is het nastreven van een onderling op elkaar afgestemd en parallel lopend monetair beleid op Europees vlak plotseling geworden tot een wenselijke, ja zelfs een onvermijdelijke doelstelling. Dit sedert 1967, sedert de devaluatie van het pond sterling. Zoals dat zo vaak gebeurt, is er een bewijs en een toestand van groot alarm nodig om de ogen te openen voor een situatie, die zowel de onzekerheid van de strategie als de onvoorbereidheid van de geesten in de landen van de Europese Gemeenschap op internationale monetaire onrust blootlegt.

Europese Monetaire Politiek

Door Pierre Werner
Eerste minister en minister van Financiën van Luxemburg

Langzame en omzichtige benadering

HET is waar dat de oplevende belangstelling voor een monetaire solidariteit tussen de Zes gevolgd is door een verflauwing naarmate de zaken geregeld schenen en de rust op het monetaire wereldvlak terugkeerde. De crisis van de Franse frank in november 1968 moest weer een sterke opleving teweegbrengen, temeer omdat de controverse over het alternatief: revaluatie van de mark of devaluatie van de frank bepaalde samen-werkingsmechanismen van delicate aard binnen de Gemeenschap in gevaar bracht. Toen de storm weer voorbij was dreigde men opnieuw in onverschilligheid of vergetelheid te vervallen. Men moet daarom de Europese Commissie en de ministers van Financiën dankbaar zijn voor het besluit om de monetaire samenwerking tussen de Zes opnieuw aan de orde te stellen en zelf met bepaalde gedachten- daaromtrent te zijn gekomen.

Het begon in Rome in februari 1968, bij gelegenheid van een bijeenkomst van de ministers van Financiën van de Zes, met een vertrouwelijke mededeling van de Commissie in de vorm van een memorandum over te ondernemen acties op monetair gebied. Gezien de aard van de onderwerpen die erin besproken werden, is dit document met de grootste discretie behandeld.

Pas op de conferentie van de ministers van Financiën te Rotterdam op 9 en 10 december 1968 gaven de monetaire autoriteiten van de zes landen hun reactie op het memorandum van de Commissie. De zaak werd opnieuw met de nodige omzichtigheid behandeld. Mijn collega's deden mij de eer aan mij uit te nodigen het debat in te leiden met een verklaring die overeenstemde met mijn reeds lang gekoesterde overtuigingen over de noodzaak van intensivering van de monetaire samenwerking, gepaard met een zekere institutionalisering van de monetaire betrekkingen.

De argumenten, die ik naar voren bracht, voor een dergelijke actie werden in de eerste plaats ontleend aan de eisen gesteld door de economische unie, waarnaar de Gemeenschap krachtens haar eigen statuut streeft.

Ik heb me inderdaad nooit kunnen voorstellen dat het mogelijk is een economische unie te bouwen, zelfs al zou die niet tot in alle perfecties zijn gerealiseerd, zonder dat formele verplichtingen worden aangegaan over de munt-pariteiten en zonder een monetaire politiek ten dienste van de externe en interne handelspolitiek.

Het gaat naar mijn mening ook over een probleem van juridische en economische zekerheid voor alle deelnemers, terwijl de instrumenten van de monetaire politiek aangewend zonder rekening te houden met een algemeen belang, verstoringen dreigen te veroorzaken en discriminaties kunnen uitlokken die onverenigbaar zijn met een gemeenschappelijke markt, die vrij is van andere belemmeringen.

Aan het eind van hun beraadslagingen gaven de ministers van Financiën opdracht aan het Monetaire Comité om samen met het Comité van Centrale Bankdirecteuren, de studie van de monetaire samenwerkingsvormen voort te zetten. Deze voorzichtig geformuleerde opdracht liep niet vooruit op fundamentele beslissingen in deze materie. Op 15 januari jl. bracht het comité een interim-verslag uit.

Twee tendenties

TEN aanzien van de monetaire integratie hebben wij te maken met twee theses en twee 'temperamenten', die tegenover elkaar staan. Beide baseren zich overigens op een zelfde basisconceptie, te weten dat de monetaire samenwerking en toenadering zin noch kans van slagen heeft als zij niet samengaat met verdere economische en budgettaire integratie.

De scheiding der geesten begint pas wanneer men de causaliteitsbetrekkingen tracht vast te stellen en de chronologische volgorde van de acties, die op beide terreinen - het monetaire en het economische - ondernomen moeten worden. Voor de ene denkrichting kan de monetaire gemeenschap slechts als rijpe vrucht van de boom van de economische integratie vallen. De prioriteit bij onze acties moet liggen op het gebied van de structurele en conjuncturele politiek en het budgetbeleid.

Anderen daarentegen menen, dat het succes van een commerciële en conjuncturele gemeenschapspolitiek vooronderstelt als machtige hefboom een aanvaarde discipline, die gebaseerd is op gemeenschappelijke beginselen van monetair beleid, ja zelfs op een gemeenschappelijk monetair beleid.

Naar mijn mening moet men, gezien de complexiteit van de verschillende vormen van economische politiek, die zowel nationale als communautaire elementen bevat, tot acties zien te komen, die het financiële en het economische op elkaar doen inwerken en afstemmen. Met andere woorden: *men moet het probleem aan Wee kanten aanpakken en trachten parallelle initiatieven te ontwikkelen.*

Tot mijn voldoening heb ik vastgesteld, dat de Commissie in haar memorandum van 12 februari over de coördinatie van de economische politiek en de monetaire samenwerking, het probleem op deze dualistische manier aanpakt.

De voorstellen van de Europese Commissie

INDERDAAD heeft de Commissie intussen concrete voorstellen geformuleerd, in de overtuiging dat inactief blijven ernstige onevenwichtigheden zou veroorzaken ten opzichte van de vooruitgang in andere sectoren van de economische integratie.

Het *memorandum, gepubliceerd in februari 1969*, beoogt in de eerste plaats een versterkte actie ter harmonisering van beleid op korte en op middellange termijn. Voor wat de lopende politiek betreft vraagt de Commissie dat de lidstaten zich verbinden tot prealabele onderlinge raadpleging over bepaalde soorten beslissingen en maatregelen, die invloed hebben op de economieën van de partners, met name ten aanzien van de prijsontwikkeling, de ontwikkeling der inkomens, de werkgelegenheid, de algemene begrotingspolitiek en de wijzigingen in belastingdruk waarvan de gevolgen zich kunnen doen gevoelen over de grenzen heen.

De Commissie stelt verder voor om nog voor het einde van de overgangsperiode, d.w.z. voor het einde van dit jaar, te besluiten tot de instelling van een mechanisme voor monetaire samenwerking binnen de E.E.G. Dit mechanisme houdt in de eerste plaats in een monetaire ondersteuning op korte termijn. Elk land verplicht zich ertoe aan een andere lid-staat een bedrag aan monetaire reserves ter beschikking te stellen, tot een bepaald maximum. Het recht om hierop te trekken in geval van monetaire moeilijkheden komt elke lid-staat toe. Deze wederzijdse bijstand zou gepaard moeten gaan met een gemeenschappelijk onderzoek door de Zes naar de middelen, die het land, dat trekkingsrechten heelt uitgeoefend blijvend uit de moeilijkheden kan helpen. Als hierover geen accoord wordt bereikt, zal het krediet beperkt worden tot drie maanden. Komt er wel een accoord, dan kan het krediet vernieuwd worden of omgezet in een financiële bijstand voor middellange termijn.

Technische en politieke aspecten van de voorstellen

MEN kan het voorstel van de Commissie onder twee verschillende gezichtspunten beoordelen. In de eerste plaats kan men zich zetten aan een analyse van de technische en economische merites van het voorstel. Beantwoordt het voorgestelde mechanisme aan het begrip 'wederzijdse bijstand' volgens art. 108 van het Verdrag van Rome?

Er is een verschil in de procedure en in perspectief meer dan in het wezen en het doel. Terwijl de wederzijdse bijstand van art. 108 door de makers van het Verdrag bedoeld schijnt te zijn als therapie na ongevallen, volgens modaliteiten, die in elk afzonderlijk geval moeten worden vastgesteld, voert het huidige voorstel een factor in, die voorzien kan worden en waarvan de aard tevoren bekend is. In feite namelijk wordt hier een systeem van wederzijdse trekkingsrechten ingevoerd.

Daardoor verbetert dit voorstel het arsenaal van het Verdrag met betrekking tot geneesmiddelen in geval van onevenwichtigheden in de betalingsbalans door in ieder geval het moment waarop handelsrestricties worden ingevoerd, te verschuiven.

Zeker, de technische modaliteiten van het voorgestelde mechanisme moeten worden besproken, gepreciseerd en verfijnd. Het laat nog allerlei vragen onbeantwoord. Een van de geformuleerde bezwaren betreft het automatisme van de eerste trekking. Door geen enkele voorwaarde of geen enkel voorafgaand onderzoek te eisen, opent men daarmee niet een al te gemakkelijke weg die tot snelle uitputting van de voorraden voert? Deze eerste financiële bijstand voor drie maanden, die onvoorwaardelijk is, loopt die in feite niet vooruit op eventuele latere beslissingen over een lening (die wel aan voorwaarden gebonden is) op middellange termijn?

Zou men het automatisme van de eerste aanspraak op de beschikbare fondsen niet kunnen verzachten door een zorgvuldig gekozen systeem van indicatoren, die gezamenlijk de wederzijdse bijstand zouden rechtvaardigen casu quo uitsluiten?

En zou men het monetaire karakter van de geleende tegoeden en de discipline van de debiteuren kunnen versterken door periodieke clearings waarvan de saldi betaalbaar zouden zijn in goud, in dollars of door een beroep op financiële bijstand op een algemener vlak (bv. het I.M.F.)?

Het lijkt mij niet juist in dit artikel nader op deze technische aspecten in te gaan. Het Monetaire Comité zal zich hierover moeten uitspreken.

Het wezenlijke lijkt ons dat de nieuwe instelling definitief de monetaire solidariteit van de E.E.G.-partners erkent en uitrust met een instrument dat die solidariteit in de praktijk gestalte kan geven.

Dit is nu juist het tweede - politieke - aspect van het memorandum van de Commissie, dat des te belangrijker is nu de wil tot Europese eenwording lijkt te verslappen.

Afgezien van elk ander aspect heeft het voorstel van de Commissie de grote verdienste, dat het gedaan is en dus bestaat. *Daarom moet men hopen, dat de Ministerraad door een snelle en oordeelkundige beslissing een eerste vorm van monetaire solidariteit zal bezegelen en een instrument van monetaire actie zal creëren dat functioneert in het geëigende kader van de Gemeenschap.*

Een etappe naar een monetaire unie

WELKE perspectieven biedt deze nieuwe instelling voor een echte monetaire unie? Het voorgestelde systeem van automatische trekkingswijzigingen wijzigt de betrekkingen tussen de nationale monetaire instellingen en hun eigen bevoegdheden niet wezenlijk.

Men moet overigens eerlijk erkennen, dat het goed is, dat de staten in het huidige stadium van politieke ontwikkeling eigen monetaire verantwoordelijkheden behouden, in het bijzonder die van de verzekering van het externe betalingsevenwicht, met alle economische sancties die deze verplichting meebrengt.

De nieuwe vorm van bijstand is in staat bij te dragen tot versterking van de stabiliteit der Europese valuta, maar zij lost het probleem van de vaste pariteiten niet op dat acuut zou ontstaan als de regeringen de recente verdedigers van een systeem van fluctuerende wisselkoersen zouden volgen. Laten we er hier nog eens aan herinneren, dat art. 107 van het Verdrag van Rome bepaalt, dat 'elke lidstaat zijn beleid inzake wisselkoersen

moet behandelen als een probleem van gemeenschappelijk belang'. De procedure te volgen bij het aanbrengen van wijzigingen in de pariteiten tussen de E.E.G.-partners blijft het meest delicate probleem. Het moet nog verdiept en gepreciseerd worden.

De opportuniteit van het afschaffen van fluctuerende marges in de koersverhoudingen tussen de valuta der zes E.E.G.-landen is momenteel in studie. Dit brengt nogal wat ingewikkelde technische problemen met zich. Deze zijn slechts op te lossen als men zich goed bewust is van de feitelijke solidariteit die al bestaat tussen de economieën van de zes landen. Met andere woorden: *een netwerk van wederkerige monetaire crediten, steunend op een gedragscode en een vergaande concertatie van economisch beleid evenals een zekere harmonisatie van de instrumenten en condities voor geldschepping, zouden de volgende etappen moeten vormen op de weg naar de vestiging van een gemeenschappelijke markt die de karakteristieken heeft van een binnenlandse markt.*

Men moet evenwel de moeilijkheden van een dergelijke onderneming niet onderschatten. De staten zullen niet gemakkelijk bepaalde attributen van monetaire souvereiniteit opgeven. Maar toch zou het al een groot voordeel zijn als men zou komen tot 'objectivering' van de regels en van het monetaire beleid om er zodoende een instrument van arbitrage tussen de partners van te maken. Waarom zou men zich willen onttrekken aan een monetaire code, die door allen aanvaard wordt?

Andere benaderingswijzen

ER zijn nog andere manieren om een communautair beleid op monetair gebied te bevorderen. Het is niet uitgesloten, dat de belangrijkste impuls zal komen vanuit de noodzaak tot een Europese kapitaalmarkt en de condities die deze stellen zal.

Wat dit betreft zou het gebruik van een 'rekeneenheid' waarvan de definitie minder zou worden gevormd door wettelijke maatregelen of reglementen dan wel door haar conformiteit aan de eisen van de markt, uitstekende diensten kunnen bewijzen.

Ik heb vaak de gedachte van een *Europese rekeneenheid* verdedigd. De Commissie in Brussel bestudeert op het ogenblik de middelen die orde kunnen scheppen in de chaos der rekeneenheden voorzien door de Verdragen of andere reglementen. Ik blijf geloven dat zonder de zaken te forceren een enkele rekeneenheid die niet de nationale munteenheden zou vervangen maar waarvan de vrijwillige toepassing in allerlei contracten zou toegestaan worden, een daad van grote politieke en financiële betekenis zou zijn.

Overigens zou de Europese kapitaalmarkt, die groeiende is in de vorm van emissies in Euro-dollars, zich consolideren en 'europeaniseren' voor wat betreft de kapitaalnemers als wij haar begiftigden met een rekeneenheid gebaseerd op de nationale valuta der E.E.G.-landen, met of zonder goud-referentie. De creatie van reischèques in Europese rekeneenheden zou vooral tot de verbeelding spreken van velen in Europa.

Europa en de wereld

ALS men op deze manier 'n monetaire actie door de Zes verdedigt, komt men dan niet in strijd met de universaliteit van de monetaire ontwikkeling in de wereld? Inderdaad hebben wereldaccorden en wereldinstellingen op financieel gebied zoals het I.M.F. sterk bijgedragen tot de expansie van de wereldhandel in de loop van de laatste decennia. Toch zou ook op wereldplan de coördinatie tussen de Zes een factor van invloed en doelmatigheid zijn. Onlangs zijn de Zes erin geslaagd een veto-recht te veroveren ten aanzien van de grote beslissingen binnen het I.M.F. Dit recht is gecompromitteerd zodra wij er niet in slagen onze onderlinge cohesie in alle omstandigheden te verzekeren binnen een fonds ter monetaire samenwerking van de E.E.G.

Daarom moet elk systeem - de Commissie onderstreept het op haar beurt - van Europese samenwerking geënt blijven op meer internationale organisaties en regelingen. Ook moet het toetreden van nieuwe leden tot de E.E.G. er niet door belemmerd worden; wel moeten nieuwe leden natuurlijk bereid zijn de nieuwe monetaire samenwerkingsvormen tussen de E.E.G.-landen te

aanvaarden. In deze zin en in overeenstemming met de roeping van de Gemeenschap moet elke actie een open karakter hebben en gericht zijn op de wereld. Zij moet een stuk orde en financiële stabiliteit voor die wereld aandragen.